

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 15.10.2009

KOM(2009)540 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

SPRÁVA O POKROKU V OBLASTI INTEGROVANEJ NÁMORNEJ POLITIKY EÚ

{SEK (2009) 1343}

SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

SPRÁVA O POKROKU V OBLASTI INTEGROVANEJ NÁMORNEJ POLITIKY EÚ

1. Úvod

Integrovaná námorná politika EÚ (INP) sa stala novým prístupom na zlepšenie optimálneho vývoja všetkých námorných činností udržateľným spôsobom. Na základe tejto politiky sa potvrdila predstava, že spojením politík zameraných na moria a oceány môže Európa dosiahnuť oveľa väčší prínos pri oveľa nižšom vplyve na životné prostredie. Inštitúcie EÚ, členské štáty a regióny zriadili štruktúry riadenia s cieľom zabezpečiť, aby sa politiky, ktoré sa týkajú morí, už nevyvíjali samostatne, a zohľadniť spojenia a synergie s ďalšími oblasťami politiky. Zainteresované strany potvrdili svoj značný záujem, ktorý prejavili počas rozsiahleho konzultačného procesu v období rokov 2006 – 2007, a to hlavne tým, že z INP vytvorili politiku Európskej únie s prístupom zdola nahor. V oblasti viacodvetvových nástrojov, ako napr. námorné priestorové plánovanie, integrovaný dohľad alebo poznatky v námornej oblasti, sa zaznamenal citeľný pokrok a ich výsledkom by malo byť výrazné zlepšenie spôsobu, akým spravujeme naše oceány. Odvetvové politiky EÚ, ktoré sa zameriavajú na naše moria a pobrežné oblasti, ako napr. politika v oblasti rybného hospodárstva, dopravy, životného prostredia, energetiky, priemyslu alebo výskumu, sa všetky významne zlepšili, a to z hľadiska súdržnosti a jednotnosti. Komisia taktiež uskutočnila prvé kroky v oblasti realizácie INP na regionálnom základe. Integrovanou námornou politikou EÚ sa skrátka mení spôsob, akým sa Európania pozerajú na svoje moria a oceány, a opätovne sa potvrdil strategický význam morí a pobrežných regiónov Európy.

Po schválení INP EÚ a modrej knihy¹ požiadala Európska rada zo 14. decembra 2007² Komisiu, aby do dvoch rokov predložila správu o úspechoch politiky. Tieto úspechy sú zhrnuté v súčasnom oznámení, ktorým sa udáva smerovanie ďalšej etapy INP. Takisto sa v ňom poukazuje na to, akým spôsobom dokáže spoločná tvorba politiky zameranej na naše moria, morské oblasti a pobrežné oblasti prispieť k riešeniu problémov, ktoré so sebou prináša celosvetová hospodárska kríza, ako aj potreba rozhodne zakročiť proti zmene klímy a degradácii životného prostredia. Obsahom modrej knihy z októbra 2007 je ambiciózny akčný plán. Jeho súčasťou sú nové pracovné metódy, prierezové nástroje a široká škála osobitných činností zameraných na zlepšenie námorného hospodárstva, ochranu a obnovu morského prostredia, posilnenie výskumu a inovácie, podporu vývoja v pobrežných a najvzdialenejších regiónoch, zabezpečenie vedúceho postavenia v oblasti medzinárodných námorných záležitostí a na zvýšenie viditeľnosti námorného rozmeru Európy.

Cieľom rámca, ktorý vytvára INP, je v podstate dosiahnuť (a už sa tak deje) štyri ciele:

- podporiť integráciu štruktúr riadenia tým, že sa stanú otvorenejšími a kooperatívnejšími,
- vybudovať vedomostnú základňu a prierezové nástroje nevyhnutné na uplatňovanie integrovaných politík,

¹ Integrovaná námorná politika Európskej únie, KOM(2007) 575, 10.10.2007
a SEK(2007) 1278 z 10.10.2007.

² 16616/1/07 REV 1

- zvyšovať kvalitu odvetvových politík prostredníctvom aktívneho hľadania synergie a zvýšenej súdržnosti medzi odvetvami,
- zohľadniť pri uplatňovaní všetkých uvedených činností špecifiká regionálnych morí obklopujúcich Európu, a to na základe individuálne prispôbených riešení.

Realizácia akčného plánu dosiahla dobrý pokrok: zo 65 činností v rámci plánu sa začalo vykonávať alebo bolo ukončených 56 (väčšinou vo forme aktov Komisie alebo Rady). V súvislosti s 9 činnosťami sa vykonali rôzne iniciatívy, aj keď doteraz neboli schválené žiadne oficiálne dokumenty. Po prvej fáze sa Komisia a členské štáty v súčasnosti sústreďujú na účinnú realizáciu priamo v praxi, pričom sa vo všetkých relevantných oblastiach politiky a podľa potreby vykonávajú príslušné aktivity.

Modrá kniha a akčný plán boli vypracované v radikálne odlišnej hospodárskej situácii. Ani námorné hospodárstvo sa nevyhlo kríze a klesajúcim príjmom a celkovému úpadku. Okrem úspechov, ktoré sa doteraz podarilo dosiahnuť, sa v tejto knihe uvádza, kde bude nevyhnutné prijať ďalšie opatrenia na uvoľnenie nepopierateľného potenciálu našich oceánov, morí a pobrežných regiónov, ako aj na riešenie hospodárskych problémov, ktorým čelia námorné odvetvia.

2. RIADENIE NÁMORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ A ÚČASŤ ZEINTERESOVANÝCH STRÁN

V modrej knihe sa obhajuje stanovisko, podľa ktorého by sa mal dôkladne prehodnotiť prístup nášho riadenia k moriam a oceánom na všetkých úrovniach vlády: na úrovni inštitúcií EÚ, členských štátov a regiónov. Politickí aktéri vo všeobecnosti veľmi pozitívne reagovali na tento prístup: počas dvoch rokov sa v celej Únii prijímali opatrenia na prekonanie rozdrobenosti väčšiny s morom súvisiacich politík, širšie zapojenie zainteresovaných strán z námorného hospodárstva a identifikovanie súčinnosti politík.

2.1. Inštitúcie EÚ

Komisia vykonala niekoľko opatrení s cieľom zjednotiť svoju tvorbu námornej politiky. Riadiaca skupina komisárov vykonáva svoju činnosť od roku 2005 a rokovala o všetkých hlavných politických iniciatívach obsiahnutých v akčnom pláne modrej knihy. Zriadili sa štruktúry na pravidelné stretnutia medzi príslušnými generálnymi riaditeľstvami s cieľom identifikovať synergie a odstrániť možné politické nezrovnalosti. Komisia takisto preorganizovala svoje útvary a rozšírila mandát svojho Generálneho riaditeľstva pre námorné záležitosti a rybné hospodárstvo s cieľom zabezpečiť celkovú koordináciu politiky a podľa potreby rozvíjať medziodvetvové nástroje, ako aj zohľadniť regionálne špecifiká.

Rada vyjadrila vo vzťahu k INP silný záväzok. Vo svojich záveroch z 8. decembra 2008³ nielenže uznala prierezový charakter INP tým, že sa ňou zaoberá prostredníctvom Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy, ale aj „potvrdila, že integrovaný postup v námorných otázkach je hlavným cieľom vzhľadom na potrebu posilniť synergie, súdržnosť a pridanú hodnotu sektorových činností Európskej únie, pričom sa integrujú do komplexnej vízie pre moria, oceány a ich pobrežia, zohľadnia regionálne osobitosti (...)“.

³ 16503/1/08 REV 1

Z inštitucionálneho hľadiska sa aktívna účasť Rady a členských štátov zabezpečuje činnosťou Rady pre všeobecné záležitosti a kontaktných skupín členských štátov INP. Tieto skupiny sú zárukou toho, že existujúce odborné poznatky na úrovni vnútroštátnych správ sa v plnej miere využívajú, plná pozornosť sa venuje osobitným potrebám členských štátov a pobrežným oblastiam a že politický konsenzus sa dosahuje maximálne transparentným spôsobom a s cieľom maximálneho vplyvu.

Podpora a pozornosť venovaná námornej politike v Európskom parlamente boli veľmi pozitívne⁴. Záležitosťami v oblasti námornej politiky sa však stále zaoberá samostatne niekoľko výborov a štruktúr.

Zdrojom užitočných podnetov pre INP je Výbor regiónov. Komisia zohľadnila predovšetkým jeho stanovisko týkajúce sa modrej knihy⁵, ktoré je dôležitým prínosom pre prácu v budúcnosti. Nedávne stanovisko výboru „balík predpisov v oblasti námornej a pobrežnej dopravy“⁶ je hodnotným príkladom toho, ako je možné spojiť rôznorodé záujmy koherentným, komplementárnym a synergetickým spôsobom.

Európsky hospodársky a sociálny výbor uverejnil 14. apríla 2008⁷ stanovisko, ktorým výrazne podporuje INP.

2.2. Členské štáty

V čase uverejnenia zelenej knihy existovalo len niekoľko iniciatív týkajúcich sa integrovaných prístupov v členských štátoch. V dvoch krajinách, vo Francúzsku a v Holandsku, sa podľa správ zaviedli administratívne štruktúry na organizáciu koordinácie politiky námorných záležitostí. Portugalsko v tom čase už iniciovalo konkrétne činnosti zamerané na stratégiu týkajúcu sa oceánov.

Odvtedy sa podarilo dosiahnuť výrazný pokrok a vo viacerých členských štátoch sa uskutočnili iniciatívy zamerané na integráciu námornej politiky, pričom sa v čoraz väčšej miere zdieľajú osvedčené postupy z oblasti prístupov integrovanej námornej politiky. Tieto iniciatívy sú v úplnom súlade s usmerneniami, ktoré uverejnila Komisia v júni 2008⁸ a ktoré sa týkajú organizačných zmien a/alebo rozvoja dlhodobějších integrovaných stratégií udržateľného rozvoja námorných sektorov a pobrežných oblastí.

Významnými príkladmi sú dánsky „Nationaal Waterplan“, francúzsky „Grenelle de la Mer“, nemecký „Entwicklungsplan Meer“, švédsky zákon o súdržnej námornej politike, poľský medzirezortný plán námornej politiky a anglický morský zákon.

V Írsku, Portugalsku a Slovinsku sa v tomto smere takisto vykonali určité opatrenia. Súvisiace činnosti sú hlásené z Belgicka, Bulharska, Českej republiky, Dánska, Talianska, Grécka, Fínska a zo Španielska.

2.3. Regióny

⁴ Naposledy prostredníctvom správy zosnulého poslanca EP Williho Piecyka: A6-0163/2008 (Výbor pre dopravu a cestovný ruch)

⁵ CoR 22/2008 v konečnom znení, prijaté 9. apríla 2008.

⁶ CoR 416/2008 v konečnom znení, prijaté 17. júna 2009.

⁷ Ú. v. 2008/C 211/07.

⁸ KOM(2008) 395 v konečnom znení z 26.06.2008.

Pobrežné regióny sú plnohodnotnými partnermi INP od jej úplného začiatku. Majú ideálnu polohu na identifikovanie toho, čo je nevyhnutné na realizáciu politiky na lokálnej úrovni a na úrovni každého úmoria. Tieto regióny sa takisto vyznačujú veľkou schopnosťou spolupracovať so svojimi vnútroštátnymi orgánmi, ako aj s regiónmi z iných členských štátov, s cieľom presadzovať integrované riešenia problémov týkajúcich sa morí. Konferencia okrajových prímorských regiónov (CPMR), ktorá spája približne 160 európskych regiónov, pozorne sleduje pokrok akčného plánu prostredníctvom pravidelnej práce počas stretnutí pracovnej skupiny Aquamarina, ktorá bola zriadená s cieľom podporiť činnosti INP na regionálnej úrovni.

V tejto súvislosti je vhodné poukázať na tri hlavné iniciatívy:

- prvé regionálne akčné plány týkajúce sa integrovanej námornej politiky – námorný plán Asturias⁹ a šlezvicko-holštajnský námorný akčný plán¹⁰.
- Bretónska zmluva o pobrežných oblastiach z 29. apríla 2009¹¹.
- Atlas „Channel Spaces — A world within Europe“¹² od Arc Manche z novembra 2008 je príkladom osvedčeného postupu v oblasti dokumentácie medzinárodných námorných vzťahov.

Komisia vie aj o ďalších regiónoch, ktoré uplatňujú inovatívne integrované postupy spravovania pobreží a morí a v plnej miere ich podporuje.

2.4. Zainteresované strany

Zainteresované strany boli vždy od svojej nesmiernej odozvy na konzultačný proces, ktorý sa uskutočnil v roku 2006, nápomocné pri presadzovaní integrovanej námornej politiky v EÚ. Regionálne a obchodné subjekty, ako aj mimovládne organizácie boli prvé, ktoré bojovali za potrebu zjednotenia politik EÚ týkajúcich sa morí, námorných sektorov a pobrežných regiónov. Ich príspevkami za vytvoril základ inovatívnych koncepcií a nástrojov.

Uvedená Konferencia okrajových prímorských regiónov (CPMR), Fórum námorného priemyslu¹³ (MIF), ktoré v súčasnosti predstavuje 25 námorných obchodných asociácií, a Európska sieť námorných zoskupení¹⁴ sú aktívnymi podporovateľmi INP EÚ. Na procese INP sa takisto aktívne podieľajú hlavné environmentálne mimovládne organizácie.

Z konferencie zainteresovaných strán o európskom námornom dni sa stalo výročné podujatie, v rámci ktorého dochádza k veľmi produktívnym výmenám medzi rôznymi stranami¹⁵. Komisia bude aj naďalej podporovať zvýšenú účasť zainteresovaných strán na tomto podujatí. Súčasne budú zainteresované strany vyzvané k tomu, aby opätovne organizovali decentralizované podujatia týkajúce sa Európskeho námorného dňa, ktorým je 20. máj, a tým preukázali, akým spôsobom prispeli k INP na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

⁹ Pozri „inforegio panorama“, č. 23 zo septembra 2007, ISSN 1608-389X.

¹⁰ Landesinitiative Zukunft Meer, pozri <http://www.schleswig-holstein.de>.

¹¹ Charte des espaces côtiers Bretons, pozri <http://www.bretagne.fr/>.

¹² Espace Manche : un monde en Europe, pozri <http://www.arcmanche.com>

¹³ Pozri <http://www.mif-eu.org>.

¹⁴ <http://www.european-network-of-maritime-clusters.eu/>

¹⁵ Úplná dokumentácia EMD 2009 sa nachádza na webovej stránke: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/maritimeday/index_en.html

V poslednej dobe sa objavili veľmi povzbudivé náznaky toho, že zainteresované strany INP si budujú svoje vlastné stálejšie výmenné štruktúry. Zatiaľ čo výskumní pracovníci, regionálne organizácie, námorné odvetvia a environmentálne mimovládne organizácie majú tradične svoje vlastné individuálne prostriedky na komunikáciu s inštitúciami EÚ, verejný dialóg medzi rôznymi záujmovými skupinami bol výnimkou. Komisia posilní svoju podporu, pokiaľ ide o samoorganizáciu zainteresovaných strán v rôznych odvetviach.

3. MEDZIODVETVOVÉ NÁSTROJE

V modrej knihe sa identifikovala potreba prierezových nástrojov na podporu INP, námorné priestorové plánovanie, integrovaný dohľad a budovanie vedomostnej základne týkajúcej sa námornej oblasti. V rámci rozvoja týchto troch nástrojov sa podarilo dosiahnuť dobrý pokrok a už boli zaznamenaná aj prvé významné výsledky.

3.1 Námorné priestorové plánovanie (NPP) a integrovaný manažment pobrežnej zóny (ICZM)

Výsledkom intenzívnejšej činnosti v európskych moriach je zvýšenie hospodárskej súťaže na obmedzenom námornom priestore. NPP je kľúčovým nástrojom na vyváženú odvetvových záujmov a na dosiahnutie udržateľného využívania morských zdrojov, pričom základnou zásadou je prístup založený na ekosystéme. Ide o proces, ktorým sa zabezpečuje stabilný, spoľahlivý a územne orientovaný rámec pre verejné orgány a zainteresované strany na koordináciu ich činností a optimalizáciu využívania morského priestoru s cieľom zlepšiť ekonomický vývoj a morské prostredie.

Komisia v roku 2008 schválila „Návod na námorné priestorové plánovanie: dosiahnutie spoločných zásad v EÚ“ v roku 2008¹⁶. V tomto dokumente sa ustanovuje 10 kľúčových zásad a vyjadruje sa snaha rokovať o rozvoji spoločného prístupu medzi členskými štátmi podporujúcimi zavedenie NPP na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.

V rámci diskusií, ktoré uskutočnila Komisia v roku 2009¹⁷, zainteresované strany zo všetkých relevantných námorných odvetví schválili uvedených 10 kľúčových zásad ako vhodný, úplný a významný základ rozvoja NPP na európskej úrovni. Komisia takisto začala dve prípravné akcie v Baltskom mori (ako súčasť stratégie EÚ pre región Baltského mora) a Severnom mori/severovýchodnom Atlantickom oceáne, ktorých cieľom je rozvoj aspektov cezhraničnej spolupráce NPP, ako aj štúdiá týkajúca sa potenciálu námorného priestorového plánovania v Stredozemnom mori a ekonomických prínosov NPP.

Na základe odporúčaní v Modrej knihe Komisie, zriadiť systém na výmenu najlepších skúseností pri rozvoji integrovaného manažmentu pobrežnej zóny (ICZM), Komisia začala v roku 2009 podporný projekt na stimulovanie odovzdávania najlepších skúseností a podporu účinného uskutočňovania (ICZM)¹⁸. Rada podpísala koncom roka 2008 podľa Barcelonského dohovoru protokol o integrovanom manažmente pobrežnej zóny.

3.2 Integrácia námorného dohľadu

Výsledkom integrácie námorného dohľadu by mali byť účinnejšie operácie na mori a zníženie prevádzkových nákladov. Možné úspory na úrovni EÚ sú významné, a to vzhľadom na

¹⁶ KOM(2008) 791 v konečnom znení z 25.11.2008.

¹⁷ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/spatial_planning_en.html#6

¹⁸ <http://ec.europa.eu/environment/iczm/ourcoast.htm>

zvyšujúcu sa potrebu zistiť, vystopovať, narušiť a kontrolovať nezákonné činnosti na mori, ako aj zabrániť nehodám na mori, zistiť nezákonné vypúšťanie ropy, monitorovať rybolovné činnosti a chrániť životné prostredie.

Komisia doteraz vypracovala podrobné prehľady rôznych vnútroštátnych, regionálnych a európskych iniciatív týkajúcich sa integrácie námorného dohľadu¹⁹, ukončila štúdiu o právnych a regulačných aspektoch integrácie námorného dohľadu a vykonala cvičenie so všetkými údajmi spoločne s Európskou obrannou agentúrou a Vojenským štábom Európskej únie v reakcii na požiadavku Rady pre obranu²⁰. Takisto začala dve výzvy na predkladanie návrhov s celkovým rozpočtom 5,7 miliónov EUR²¹ pre pilotné projekty v oblasti integrácie dohľadu, ktoré sa zameriavajú na podporu užšej spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi v Stredozemí a v úmorí Severného mora.

Týmito akciami sa výrazným spôsobom posilnila vnútorná koordinácia v rámci útvarov Komisie a s členskými štátmi v tejto citlivej téme. Oznámenie: „Smerom k integrácii námorného dohľadu v Európskej únii“²² sa opiera o doterajšie činnosti a obsahuje usmernenia na zriadenie spoločného prostredia na zdieľanie informácií pre námornú oblasť EÚ na základe existujúcich a nových možností dohľadu vrátane predprevádzkových služieb GMES. Je nevyhnutné, aby sa medzi Komisiou a členskými štátmi zabezpečili rozsiahle konzultácie, ktorých cieľom by bolo prenesenie týchto zásad do politiky.

3.3 Budovanie vedomostnej základne týkajúcej sa námornej oblasti

Bez primeraných údajov a znalostí o európskych moriach a pobrežiach nie je možné vytvoriť žiadnu námornú politiku. Poznatky v námornej oblasti sú aj naďalej veľmi rozdrobené a nákladovo neefektívne. Ako sa uvádza v modrej knihe, cieľom Európskej námornej monitorovacej a dátovej siete (EMODNET) je znížiť neurčitost' poznatkov o moriach, ako aj prevádzkové náklady tých, ktorí námorné údaje využívajú. V prípade existujúcich databáz a pozorovateľských programov je potrebné stanoviť podmienky spravodajstva, uznášania a frekvencie zberu údajov. Údaje pochádzajúce z rôznych zdrojov musia byť úplne a presne v súlade a prístupné ako nástroj na lepšie ovládanie. V súčasnosti prebiehajú rozsiahle prípravné činnosti s cieľom zhromaždiť údaje pre oblasť hydrografie, geológie, biológie a chémie na úrovni prímoria. Štatistický útvar Komisie zhromaždil sociálno-ekonomické údaje o prímoriach a identifikoval niekoľko analytických problémov.

Cieľom projektu Európsky atlas mora je zvýšiť povedomie verejnosti o námorných otázkach.

4. KLÚČOVÉ ČINNOSTI V ODVETVOVÝCH POLITIKÁCH

Akčným plánom sa zabezpečili odvetvové činnosti vo všetkých príslušných oblastiach politiky týkajúcich sa morí, či už ide o dopravu, životné prostredie, energetiku, priemysel, zamestnanosť, výskum, rybolov, vonkajšie vzťahy alebo ďalšie oblasti. Osobitná pozornosť sa venuje schváleniu integrovaného prístupu, budovaniu prepojení medzi týmito rôznymi politikami, určeniu synergie a odstraňovaniu nezrovnalostí v rámci odvetví. V prípade určitých odvetvových politík sa uskutočnili významné iniciatívy s výrazne integrovaným

¹⁹ SEK (2008) 2337.

²⁰ COSDP 949, PESC 1366.

²¹ Výzvy na predkladanie návrhov MARE/2008/13 a 2009/14.

²² KOM(2009) 538 v konečnom znení zo 14.10.2009 a SEC(2009)1341.

zameraním. Ich realizácia bude v ďalších rokoch priamo súvisieť s rozvojom prierezných prístupov v širokom rámci INP. Je dôležité poukázať na dva významné prípady:

Európska stratégia pre morský a námorný výskum²³ je úplne prvou európskou stratégiou na podporu morského výskumu. Táto stratégia je priekopníckou činnosťou v oblasti realizácie Európskeho výskumného priestoru, ktorým sa podporuje vedecká excelentnosť a rozvoj najmodernejších inovácií prostredníctvom lepšej integrácie existujúceho výskumného úsilia a rozvojom nových kapacít v rámci multidisciplinárneho rozsahu vied. Táto integrovaná výskumná stratégia pomôže riadiť kľúčové odvetvia námorného hospodárstva, od energetiky po lodnú dopravu a nové modré biotechnológie, až po ciele environmentálnej politiky EÚ.

V rámcovej smernici o morskej stratégii²⁴ (MFSD), ktorá predstavuje environmentálny pilier INP, sa od členských štátov vyžaduje, aby do roku 2020 vo svojich morských vodách dosiahli dobrý environmentálny stav a tým chránili základňu zdrojov, o ktorú sa opierajú námorné hospodárske a sociálne činnosti. Prínosom pre oblasť realizácie tejto smernice bude ďalší rozvoj prierezných nástrojov INP, ako je námorné priestorové plánovanie a EMODNET, pričom naopak, rôznymi činnosťami nevyhnutnými na jej realizáciu, ako je sociálno-ekonomická analýza ľudských činností týkajúcich sa morí, ktorá je naplánovaná na rok 2012 a následne sa bude pravidelne uskutočňovať, sa podporí ďalší rozvoj INP. V rámci spoločnej rybárskej politiky, ktorá je úzko prepojená s MSFD, sa takisto integroval ekosystémový prístup ako celková zásada. V prípade globálnych spoločných prvkov sa EÚ postavila na čelo tvorby politiky na globálnej úrovni a prijala nariadenie o ochrane citlivých morských ekosystémov na otvorenom mori pred nepriaznivými vplyvmi rybárskeho výstroja na lov pri dne²⁵.

Okrem toho, popri tomto integrovanom rozvoji v rámci niektorých odvetvových politík, Komisia úspešne celoplošne zlepšuje koordináciu a rozvoj strategickjšieho prístupu k oblasti tvorby odvetvovej politiky, ktorý by podľa očakávania mal mať dlhodobý pozitívny vplyv a ktorý sa bude aj naďalej rozvíjať.

Komisia 13. novembra 2008 preto schválila oznámenie o veternej energii na mori²⁶, v ktorom určila problémy, ktorými je nevyhnutné sa zaoberať s cieľom využiť potenciál Európy, pokiaľ ide o veternú energiu na mori. Kľúčovým bodom v tejto súvislosti je prínos, ktorý bude mať námorné priestorové plánovanie v oblasti udržateľného rozvoja veternej energie na mori.

Vo svojich záveroch týkajúcich sa integrovanej námornej politiky z 8. decembra 2008 Rada uvítala toto oznámenie ako významný príspevok k integrovanej námornej politike, pričom uviedla, že je nevyhnutné, aby sa v oblasti rozvoja neveterných obnoviteľných zdrojov energie blízko pobrežia, ako je príboj, príliv, prúdy a zdroje tepelných prúdov vykonali ďalšie činnosti²⁷.

Financovanie kohéznej politiky EÚ v období rokov 2007 – 2013 podporuje významné programy s jasným námorným rozmerom napríklad na Gréckych ostrovoch alebo v Baltskom mori. Politika súdržnosti navyše podporuje programy pre všetky najvzdialenejšie regióny a poskytuje významné možnosti financovania činností spojených s morom.

²³ KOM(2008) 534 v konečnom znení z 3.9.2008.

²⁴ Smernica 2008/56/ES zo 17. júna 2008.

²⁵ Nariadenie (ES) č. 734/2008, Ú. v. EÚ L 201, 30.7.2008.

²⁶ KOM(2008) 768 v konečnom znení z 13.11.2008.

²⁷ Bod 8 dokumentu Rady 16503/1/08 Rev 1 z 5.12.2008.

V námornej dopravnej stratégii na obdobie rokov 2009 – 2018²⁸ sú uvedené hlavné ciele európskeho námorného dopravného systému pre nasledujúce roky. Takisto sa v nej identifikujú kľúčové oblasti, v ktorých sa prostredníctvom opatrení EÚ posilní konkurencieschopnosť daného odvetvia a zároveň podporí kvalita lodnej dopravy, zvýši bezpečnosť, ako aj sociálne a environmentálne správanie.

Osobitný význam má v tejto súvislosti oznámenie a akčný plán so zreteľom na vytvorenie európskeho priestoru námornej dopravy bez prekážok²⁹. Navrhované opatrenia, predovšetkým v oblasti ciel a sanitárnej kontroly, si vyžadujú vysoký stupeň medziodvetvovej spolupráce. Prostredníctvom takýchto opatrení sa zjednodušia a urýchlia správne postupy týkajúce sa námornej dopravy medzi prístavmi umiestnenými v EÚ a vnútorný trh rozšíri na oblasť námornej dopravy vo vnútri EÚ. Takýmto spôsobom by sa mohla podporiť príbrežná námorná doprava v Európe a vytvoriť nové príležitosti rastu a pracovných miest.

Do práva Spoločenstva boli na zlepšenie pracovných podmienok námorníkov zapracované prvky z Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o pracovných normách v námornej doprave z roku 2006³⁰. Komisia sa tiež zaoberá prehodnotením vyňatia pracovníkov námorníctva z pôsobnosti európskych právnych predpisov v oblasti práce a sociálnych vecí.

Pomocou INP sa tiež zreteľne zvýšila koordinácia v mnohých ďalších relevantných politikách EÚ vrátane politik týkajúcich sa bezpečnosti plavby a prístavov, presadzovania námorných zoskupení a podpory stavby lodí v Európe a odvetvia námorného vybavenia vyvinutej v procese LeaderSHIP 2015, rozvoja udržateľného v pobrežného a námorného cestovného ruchu alebo stratégie prispôsobovania sa zmenám klímy.

Ďalšie odvetvové iniciatívy spojené s morom, ktoré predložila Komisia, ako aj mnoho dokumentov Komisie, ktoré sa mora priamo netýkajú, ale majú napriek tomu zjavný námorný rozmer, sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe o pokroku³¹.

Táto Komisia sa preto nezamerala len na rozvoj prierezových a odvetvových činností, ktoré podporujú udržateľný rast pobrežných regiónov a námorných odvetví. Takisto sa prioritne venuje realizácii strategickejšieho a integrovanejšieho prístupu k tvorbe námornej odvetvovej politiky, od ktorého sa očakáva, že bude mať dlhodobý pozitívny vplyv, ktorý sa bude aj naďalej rozvíjať.

5. REGIONÁLNE STRATÉGIE

Úmoria Európy sú výnimočne rôznorodé. Ich ekosystémy a hospodárstva sa tvarovali v dôsledku veľmi rozdielnych geografických, klimatických, historických, politických a ľudských vplyvov. Aj keď všeobecné zásady, ktoré sú základom INP, sú všade rovnaké, realizácia politiky si vyžaduje ich zmenu na ciele stratégie a osobitné opatrenia prispôbené špecifikám každého úmoria. Komisia si preto na realizáciu INP zvolila prístup podľa úmorí, ktorého základným predpokladom je, že každé úmorie je unikátne a potrebuje, aby sa dosahovaniu jeho vyrovnaného využívania udržateľným spôsobom venovala osobitná pozornosť. Podobne environmentálne zvláštnosti rôznych európskych morí predstavujú

²⁸ KOM(2009) 8 v konečnom znení z 21.1.2009.

²⁹ KOM(2009) 10 v konečnom znení z 21.1.2009.

³⁰ Smernica 2009/12/ES

³¹ SEK (2009) 1343.

klúčový prvok rámcovej smernice o námornej stratégii (MSFD), v ktorej sa rozlišujú rôzne morské oblasti.

Posilňovanie spolupráce v rámci týchto prímorských regiónov je preto dôležitým stavebným prvkom úspešnej realizácie politiky INP.

Komisia doteraz uplatnila regionálne stratégie, ktoré sa opierajú o tento prístup, v oblastiach Arktídy, Baltského a Stredozemného mora a bola zavedená stratégia pre Baltské more.

V oznámení o „Európskej únii a arktickom regióne“³² sa tak uvádzajú osobitné návrhy s cieľom chrániť a zachovať Arktídu spolu s jej obyvateľstvom, podporiť udržateľné využívanie zdrojov a zlepšiť mnohostrannú správu. Komisia chce zintenzívniť svoj prínos v rámci Arktickej rady a posilniť dialóg s arktickými štátmi a príslušnými zainteresovanými stranami.

V júni 2009 Komisia navrhla stratégiu EÚ pre región Baltského mora³³. Ide o prvú stratégiu EÚ na makroregionálnej úrovni, ktorej cieľom je zaoberať sa environmentálnymi problémami, otázkami týkajúcimi sa energeticky a dopravy, potenciálom hospodárskeho rastu, ako aj otázkami bezpečnosti a ochrany. Táto stratégia svojim silným námorným rozmerom a integrovaným prístupom predstavuje významný prvý krok smerom k regionálnej realizácii INP v oblasti Baltského mora. Pomôže riešiť problémy v regióne, a to nie len na základe posilnenej vnútornej koordinácie v rámci členských štátov, ale takisto prostredníctvom cezhraničných sietí a dobrej spolupráce s Ruskom.

V oznámení Komisie o Stredozemnom mori³⁴ sa navrhujú spôsoby, ako postupovať s cieľom vytvoriť integrovanú námornú politiku v komplexnom politickom kontexte daného regiónu. Stredozemné more, ktoré je polouzavretým morom s husto obývaným pobrežím, je možné spravovať na základe intenzívnejšieho dialógu a spolupráce medzi stredomorskými členskými štátmi EÚ, ako aj s pobrežnými štátmi, ktoré nie sú členmi EÚ. V tomto oznámení sa navrhujú možnosti zlepšenia správy námorných záležitostí a zabezpečenia väčšej účasti pobrežných štátov na správe morského priestoru.

6. PERSPEKTÍVA A ĎALŠIE VYHLIADKY

Počas posledných dvoch rokov sa potvrdilo, že INP ako vysoko sľubná politika poskytujúca výrazný potenciálny prínos pre oblasť udržateľnosti rastu, pracovných miest a životného prostredia v európskych pobrežných oblastiach i mimo nich. Napriek tomu, že vznikla iba nedávno, dokázala táto nová politika EÚ už zmeniť spôsob, akým Európa pristupuje k svojimi námornými a pobrežnými aktivitami.

Po troch rokoch intenzívnych rokovaní je nevyhnutné, aby sa tento trend zachoval, a to s cieľom riešiť základné strednodobé a dlhodobé problémy ochrany životného prostredia a hospodárskeho rastu a blahobytu. Dvojité vplyv zmeny klímy a hospodárskej krízy je citeľný predovšetkým v oblasti námorného hospodárstva: oceány sú hnacou silou nášho podnebia a námorné hospodárstva sú hnacími silami globalizácie a prosperity. Preto je nevyhnutné uvoľniť ekonomický potenciál Európy v námornej oblasti, optimalizovať

³² KOM(2008) 763 v konečnom znení z 20.11.2008.

³³ KOM(2009) 248 v konečnom znení a SEC(2009) 712 z 10.6.2009.

³⁴ „Integrovanou námornou politikou k zlepšeniu spravovania Stredozemia“, KOM(2009) 466 v konečnom znení z 11.9.2009.

opatrenia vlád týkajúce sa morí a ďalej skúmať synergiu, ktorá umožní, aby sa hospodársky rast a environmentálna stabilita vzájomne posilňovali.

Komisia sa domnieva, že tieto ciele je možné najlepšie dosiahnuť kombináciou pokroku v šiestich strategických smeroch.

Je nevyhnutné, aby sa naďalej posilňovalo **integrované riadenia námorných záležitostí**. Nedávno zaznamenaný pokrok je potrebné zmeniť na účinné integrované štruktúry na všetkých úrovniach riadenia. Inštitúcie EÚ, členské štáty a pobrežné regióny majú osobitnú zodpovednosť za zabezpečenie integrácie politiky smerom nahor a prijatie príslušnej spoločnej agendy pre námorné otázky, ďalší boj proti izolovanému politickému mysleniu v jednotlivých odvetviach. Takisto by sa mala v štruktúrach riadenia pevnejšie zabezpečiť účasť zainteresovaných strán na tvorbe námornej politiky. Výsledkom toho by mal byť intenzívnejší dialóg medzi EÚ, vládami členských štátov a pobrežnými regiónmi, ktoré často disponujú odbornými skúsenosťami nevyhnutnými na integrovaný prístup k námorným záležitostiam. Z toho istého dôvodu by sa malo podporovať vytvorenie medziodvetvovej platformy pre dialóg zainteresovaných strán o námorných záležitostiach.

Najvyšší význam pre zvýšenie hospodárskeho rozvoja, monitorovania životného prostredia, bezpečnosti, ochrany a presadzovania práva v európskych moriach a oceánoch majú **prierezové nástroje politiky**. Predovšetkým prostredníctvom námorného priestorového plánovania v kombinácii s lepšími poznatkami v námornej oblasti je možné odblokovať významné ekonomické investície a zásadne zlepšiť spôsob, akým spravujeme naše námorné oblasti a chránime ich ekosystémy. Musí sa stať praktickým nástrojom na všetkých relevantných úrovniach riadenia vrátane relevantných mechanizmov na zabezpečenie spoločného rozhodovania o cezhraničných investíciách. Integráciou námorného dohľadu je možné zmeniť spôsob, akým vnútroštátne orgány dosahujú kľúčové ciele politiky, ako je boj proti ilegálnemu prísťahovalectvu, ochrana obchodnej námornej dopravy a ochrana prírodných zdrojov. Členské štáty a Komisia musia naďalej spolupracovať na činnostiach týkajúcich sa týchto záležitostí, aby postupy iniciované počas uplynulých dvoch rokov priniesli očakávané výsledky.

Vymedzením hraníc udržateľnosti ľudských činností, ktoré majú vplyv na morské prostredie v nasledujúcich rokoch sa v rámci MSFD vytvorí jasná platforma, na základe ktorej bude možné úspešnejšie rozvíjať všetky námorné činnosti, pričom sa zohľadní ich spoločný vplyv. Uplatňovanie tejto smernice zostane kľúčovým cieľom INP, ktorá by s týmto cieľom tiež mala rozvinúť nevyhnutnú spoluprácu medzi všetkými príslušnými sektormi a službami, vrátane okrem iného medzi námornou vedou a námornou politikou životného prostredia.

Stratégie týkajúce sa prímorí sú kľúčom k úspešnej realizácii INP. Ide o oblasť, kde je možné prispôbiť priority a nástroje politiky osobitným geografickým, ekonomickým a politickým podmienkam každého rozsiahleho námorného regiónu. Spolupráca s členskými štátmi a regiónmi so spoločným úmorím, ako aj ich vzájomná spolupráca, je kľúčovým prvkom úspechu a podľa potreby by jej súčasťou mal byť príslušný dialóg s tretími krajinami, ktoré majú spoločné prímorie s EÚ. Opatrenia na úrovni častí úmorí môžu byť takisto užitočné pri vytváraní pozitívnych príkladov osvedčených postupov.

Viac pozornosti je potrebné venovať aj **medzinárodnému rozmeru INP**³⁵, ako sa uvádza v oznámení, ktoré sa venuje tejto problematike a ktoré bolo uverejnené spoločne s touto správou. Európa sa musí postaviť na čelo zlepšovania globálneho riadenia námorných záležitostí tak, ako urobila v prípade pirátstva alebo ničivých spôsobov rybolovu. Komisia plánuje posilniť dialóg s obmedzeným počtom hlavných námorných partnerov, ako aj svoju účasť na medzinárodných fórach a neformálnych postupoch.

Uplatňovaním INP v súčasnom kontexte hospodárskeho úpadku by sa mal dosiahnuť **opätovný záujem o udržateľný hospodársky rast, zamestnanosť a inovácie**. V budúcnosti by preto EÚ mala preskúmať synergiu medzi európskou energetickou politikou a INP a podporiť výrobu energie z mora vrátane obnoviteľných foriem energie a intenzívnejšie využívanie mora na prenos energie potrubím, podmorskými sieťami a plavidlami. Podobne bude nevyhnutné aj to, aby sa prostredníctvom rozvoja stratégie prispôsobenia sa zmene klímy v pobrežných a prímorských oblastiach ďalej vytváralo prepojenie medzi politikou EÚ týkajúcou sa zmeny klímy a INP, a to s cieľom ochrany pobrežnej infraštruktúry a zachovania morskej biodiverzity. Ako súčasť rozvíjajúcej sa debaty o územnej súdržnosti bude dôležité zabezpečiť, aby sa plne zohľadnili morské a pobrežné oblasti

EÚ musí takisto presadzovať lepšiu námornú dopravu, aby sa posilnila komodalita, realizovala koncepcia námorných diaľnic a zlepšil program EÚ pre príbrežnú námornú dopravu. S cieľom hospodárskeho rozvoja námorných činností bude nevyhnutné nájsť spôsoby a prostriedky na ďalšiu stimuláciu zamestnanosti a investícií v oblasti námorníctva v lodnej doprave pod vlajkami EÚ, pričom bude zachované odhodlanie presadzovať myšlienku ekologických plavidiel. V skutočnosti pomoc na inováciu a výskum zameraný na veľmi nízke alebo nulové emisie z lodí bude naďalej hlavnou súčasťou reakcie Spoločenstva v strategicky dôležitom sektore stavby lodí. Takýmto spôsobom môže EÚ zabezpečiť, aby európske lodenice a odvetvie námorného vybavenia získalo konkurenčnú technologickú výhodu nad ďalšími regiónmi sveta, a zároveň môže dosiahnuť bezpečnú a udržateľnejšiu námornú dopravu, predovšetkým v pobrežných oblastiach Európy.

Komisia sa v rámci svojej celkovej reflexie o ďalšom finančnom výhľade zaoberá aj potrebami financovania v budúcnosti, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s opatreniami týkajúcimi sa INP.

V roku 2010 chce Komisia po konzultáciách so zainteresovanými stranami vypracovať politický dokument s podrobným opisom projektov a iniciatív zameraných na ďalší rozvoj uvedených šiestich strategických smerov.

³⁵ „Budovanie medzinárodného rozmeru integrovanej námornej politiky Európskej únie“, KOM(2009) 536 v konečnom znení zo 14.10.2009.